

גליון רפ"ז חג השבועות

מרחוק דיין בפייך עיונים בחג

אי לאו האי יומא, כמה יוסף איכא בשוקא. יש להבין, מדוע ראה ר' יוסף לשים את עצמו דווקא בשוק. כי השוק זה מקום מפגש של כולם. אין הבדלים. יהודים, גויים, חכמים, טיפשים, כולם קונים, כולם סוחרים ללא הבדלים. הקב"ה לפני מתן תורה, הסתובב כביכול כרוכל, מנסה למכור את התורה לעמים. כל אחד סירב מסיבתו הוא. רק עם ישראל אמרו נעשה ונשמע. להפרד מהשוק. בא מתן תורה והבדילנו מן התועים והטועים ונתן לנו תורת אמת. היום הזה, מבדיל בין עמלי תורה, בין המיימינים למשמאילים, אלו אשר ממיתים עצמם באהלה לבין נערי שעשועים, אשר כל ידיעתם זה זמירות היו לי חוקיד, יודעים פה ושם איזה מימרא של חז"ל אחרי ששמעו את המנגינה של איזה זמר יושב קרנות. שנים תמהתי, מה ראה הקב"ה להביע תרעומת על נעים זמירות ישראל, דוד מלכא משיחא. ומדוע הכשילו דווקא בנושא נשיאת הארון. אלא, התורה אינה מצעד הזמירות. שאלו כל מחנך המלמד תנ"ך, כמה קשה כאשר מגיעים לפסוק שהולחן. כמה קשה להחדיר את הפשט האמיתי, כי כבר יש סילוף זמירתי. מי ביקש זאת מידם רמוס החצר. ללמדינו שהארון, קודש קדשים. תורתנו הקדושה והטהורה, מה שמבדיל בינינו לבין העמים, קודש קדשים. לכן, אפילו בזמנים של גילוי, יש להיות ברעדה, שמא לא כיוונו לדעת המקום. שמא לשמחה מה זו עושה. לכן, דווקא בזמן מתן תורתנו, כאשר שוב מחדשים ביתר שאת ויתר אז, את קבלתינו של נעשה ונשמע, נעשה מה שהקב"ה צוה על פי המכוון של חז"ל, נעיף עינינו בתורה שאכן לא נהי'ה או נראה כאיזה יוסף בשוקא. זה כל העניין של שבועות, להלל ולשבח את הבורא כשם שהוא רוצה, ומאידך גיסא לדעת שאילו כל עצי היער קולמוסין וכל השמים יריעות והאוקיינוסים דיו, אין אנחנו מספיקים להודות לו. לכן, נקבל על עצמינו לעשות ולשמוע ונחזור להיות עם סגולה, ממלכת כהנים וגוי קדוש.

אנבי ה' אלהיך וגו', טעם כפל אשר הולאחיך מארץ וגו', מצית עבדים, פשט הדברים הוא, שכוונתו להגדיל עולם שציתם שהיו בלחץ מלכים, מקום שאסיריו לא פתח וגו', נוסף על הפלגת טומאתה, ועוד שהיו גם בגלר עבדים, והוליאנו ה': הנה בא האור החיים הקדוש להאיר עינינו בעניין קבלת עול מלכותו יתברך. היינו מלבד חסדו שהוציאנו, הרי אם עדיין היינו עבדים לא היינו יורדים לרום ולעומק של קבלת עול מלכות שמים. בהמשך דבריו של האור החיים הקדוש הוא נותן לנו כלים להתבונן בקבלת עומ"ש וקיום מצוה משש המצוות התמידיות. עוד ילכה, על דרך אומרו כוס ישועות וגו' ובסס ה' אקרא לרה ויגון וגו' ובסס וגו', ודרשו ז"ל מצרכין על הרעה בשמחה כסס כו', והטעם כי צחינת המוסר מה', אינו אלא ללך הטוב והחסד, והוא אומרו אנכי ה', פירוש מדת החסד והרחמים, אפילו בזמן אלהיך, פירוש שאני מיסרך: זה היסוד של היסודות. לדעת ולהביר שהכל בכל מכל כל מאתו יתברך. לא לשאול כשרע ורק להודות כשזה טוב, כי כל מה דעביד לטב עביד. להתבונן בנעשה, וראה בטוב. לחקור איך שרואים במוחש את הטוב המוסתר. לכן הנחיל לנו את התורה אשר שם כאשר נעמיק ללמוד נדע את אשר טוב ואת אשר איננו טוב. עוד ילכה בלומרו מארץ מלכים, מצית עבדים, על זה הדרך אני אשר הולאחיך מארץ מלכים, אני עתיד להולאחך מצית עבדים, וזה ירמוז על גלות האחרון, אשר שעבדו בישראל כל אומה ולשון כמשפט הכגיל בעבד, ורמוז ה' כי יוליאנו מצית זה: מוסיף כאן האור החיים הקדוש כי מיסודות האמונה לדעת ולהאמין בביאת המשיח. ואף על פי שיתמהמה, עדיין יש להאמין באמונה איתנה וחזקה. האמונה שהיתה שפקד יפקוד וממילא גם יהיה פקוד אפקוד לא יסור מאתנו עד ביאת גואל צדק. עוד ילכה, על

זה הדרך אשר הולכת מרחץ מצרים, ואם תאמר ולמה הולכתנו משם, ולא הגלגלת חסדך עמנו, שהיה ה' ממשיך ישראל שם בארץ אויביהם, ויעזבונו בעובדיהם, וישלטו בהם, ויקחו את ארצם מידם, וישבו בה לעיניהם, ויש בזה יותר נחת רוח לישראל, והגדת עולם היכולת, כי יש אלהים שופטים בארץ, ושולטים בה, לזה אמר ה', כי טעם הדבר הוא, ללמד שהארץ היא בית עבדים, פירוש על דרך אומרו בהנחל עליון וגו' יבז גבולות עמים, ואמרו ז"ל כי ה' חלק מקומות העולם לשני מעלה, זולת ארץ כנען אשר נח לו לשמו כביכול, והוא אומרו מבית עבדים, פירוש מקום שהוא של עבדים, של ה', פירוש שממשלתו ממשלת שר אחד מעבדי ה', ולא ראה ה' שהיה ישראל תחת ממשלת השמים, אלא תחת ממשלתו יתברך בכל, והוא אומר מרחץ מצרים ללמד שהוא בית עבדים, לתת להם ארץ אשר היא בית אלהים: גם זה מיסודות האמונה כי קיום התורה בשלמותה יתכן אך ורק בארץ נחלת השי"ת. אזי יש קיום לתרי"ג המצוות. לכן, מיסוד האמונה לעשות ככל שביבולתינו להסיר מעלינו עול הגלות. להתרחק מכל מיני כיעור אשר חודרים אט אט למחנה בני ישראל באיצטלא של כשר למהדרין. כאשר נדע להתרחק מכל מיני שיעבודים חיצוניים, אשר אין ביניהם לבין קיום תורה ומצוות ולא כלום, אזי באמת נפעל לקרב את הגאולה השלימה.

כבוד את אביך. הגה השלים כל מה שאנו חייבין בדברי הבורא בעלמנו ובכבודו, וחזר לנוות אותנו בעניני הנצרכים, והתחיל מן האב שהוא לתולדותיו כענין בורא משתתף בליירה, כי השם אבינו הראשון, והמוליד אבינו האחרון, ולכך אמר במשנה תורה כאשר לוייתך בכבודי כן אנכי מלך בכבוד המשתתף עמי בליירתך. ולא פירש הכתוב הכבוד, שהוא נלמד מן הכבוד הנאמר למעלה בלשון הראשון יתברך, שידה בו שהוא אביו, ולא יכפור בו לאמר על אדם אחר שהוא אביו, ולא יעזבונו כזן לירושתו, או לענין אחר שיפנה ממנו, ולא יקח שם אביו וישבע בחיי אביו לשוא ולשקר. ויכנסו בכלל הכבוד דברים אחרים, כי בכל כבודו נלשונו, ומפורקים הם בדברי רבותינו, וכבר אמרו שהוקם כבודו לכבוד המקום: וכאשר המורה הזאת היא בתחונים, כן נתן שכרה באריכות ימים בארץ אשר יתן לנו. ועל דעת רבותינו ענין הכתוב למען יאריכון ימך ועל האדמה, יבטיח כי במורה הזאת יהיו כל ימותינו ארוכים, כי ימלא השם ימינו בעולם הזה, ויהיו ארוכים בעולם הבא שכלו ארוך, ותהיה ישיבתנו לעד על האדמה הטובה שיתן לנו, ובמשנה תורה פירש למען יאריכון ימך ולמען ייטב לך על האדמה, והנה הם שתי הבטחות: הרמב"ן בא ללמדנו דעת את ה'. שחמשת הדברות הראשונות הם יסוד האדם. מי שרוצה להחשב כתולדת אנוש, יש לו להאמין ולכבד, לשמור אמונים. לשמור למי שאמר והי"ה העולם ולמי שנפח בתוכו רוח נשמת חיים. בייחוד הדיבורתזכרון ועשיית הדברים. הוי אומר שעיקר תוכן החיים הוא כבוד השי"ת וכבוד ההורים אשר מחנכים ללימוד התורה הקדושה. זכירת וקידוש יום השבת שהיא האות בינינו ובין בוראינו. לקדשו בדברי תורה ולא רק במאכל ובמשתה. אבל, יתר על כן, יש באלו אשר כבר סודים לאליל הזהב והכסף, נושאים שם שמים לשוא, באילו הכל לשמו יתברך. ממילא, כאשר נדע באר היטיב, שקיום אנכי וזכור, חייב כיבוד אב ואם, ובאותה מידה לא לשאת שם שמים לשוא, זה יוצר את התשתית לקבל את הלמען ייטב לך והארבת ימים.

למען יאריכון ימך, אלו החמשה דברות בשמירתך יאריכון ימך, שישבנו לך אורך ימים בלתי בעל תכלית שלא יפול בו רוח, כאמרם ז"ל לעולם שכלו ארוך, כי אמנם ענין אלו החמשה דברות הוא כולו אומר כבוד לאל יתברך, אשר בו ינחל המכבד חיי עולם, וזה שנלעגו למורה מאין, ולהיות אלהיך הוא לזדון, ולא נעבוד זולתו, ולא נמרה בו במחשבה בדבור ובמעשה, ונכבדהו, הלל הוא אבינו קננו: על האדמה, בשמירתם תזכה לזה שאותו אורך ימים שאמרתי תקנהו שצדקך על האדמה שלא תגלה ממנה, אמנם החמשה דברות אחרות, והן שלא נזיק לאדם בגופו בכבודו ובממונו, במעשה בדבור ובמחשבה, הן אזהרות שומרות מהעונש בעולם הבא והעולם הזה: דברי הספורנו מחודשים מאד. אריכות ימים תלוי ראשית בקבלת עול מלכותו וייחודו. שנית במה שנמנע מעבודה זרה. שלישית שנשמור פינו ולשונינו משבועות וכדומה. הרביעית בשמירת השבת וזכירתו לקדשו. אלו ערכים מכובדים ומקודשים. כשם שנכבדם ונקדישם, כך נכבוד ונקודש, לחיי עולם שכולו טוב וכולו ארוך.

כי לבעבור נסות אתכם. יש כאן שני מובנים. ראשית ע"פ רש"י, מלשון שאו נס, לשון הרמה. אך, בהחלט יש גם הפירוש של נסיון. הנסיון הכי גדול זה מי שמרומם. שלא ידרוך על השני, שלא יגבה לבו ויבעט בכל הקדוש והיקר. לוחות השניות נתנו בצנעה כי כבר שלטה בהם עין ורוחות רעות. כעת ניתן רק להשלים את החסר. לדעת לא ליפול גם כאשר נמצאים למעלה. רק להמשיך לשאוף עוד יותר מעלה, כי אין שיעור ללמעלה.

ויהי בימי שפוט השופטים. לפני מלך מלך שחול שיהיו הדורות מתפננים על ידי שופטים וזימי חזקן היה שאמרו רבותינו חזקן זה בועז: וילך איש. עשיר גדול היה ופרנס הדור וילך מארץ ישראל לחוזה לארץ מפני לכות העין שהיתה עינו לרה בעניי הכאים לדוחקו לכך נענש: בסוף ספר שופטים נאמר בימים ההם אין מלך בישראל איש הישר בעיניו יעשה. בפירושים שונים אמרו דור ששפט את שופטיו. שני הפירושים אמת ומורים על צורת התנהגות שהכל נעשה ע"י דחפים אישיים. אין מנהיג. דבר זה מאד קשה להבין כאשר השופט הוא מגדולי השופטים ברום המעלות. לכאורה כדי להבין את המהלך יש לעיין בדברי הגר"א על הפסוק "ויהי בימי שפוט השופטים, רוצה לומר ששפטו אותו היצר הרע והיצר הטוב כו', אז אמר ה', בני הפכפכין אתם, רוצה לומר כמו הפכפך שנוטה לצד זה ולצד זה, כמו כן הם פונים לטוב ולרע, כיון שהם בינונים כנ"ל. ואז אמר ה', לכלותם אי אפשר כיון שהם אינם רשעים גמורים, אלא אביא עליהם יסורין, ועל ידי זה יפנו אלי ויהיה מדריגתם שלימה ואז אוכל להשפיע עליהם מידת החסד כנ"ל. ולזה איסרם ביסורים של רעב, כי עיקר מדת החסד הנמשך מאתו יתברך הוא מהחסד שעושה אדם למטה כנ"ל, והצד הרע [ש] היה להם, הוא מה שלא חמלו על עניינם, כי כל מה שנותן ה' לזה יותר מזה הוא כדי שירחם על חבירו ויהנהו מנכסיו, וכיון שלא עשו זאת גברה בזה עליהם מדת הדין ולא השפיע גם כן מטובו עליהם, מיד: ויהי רעב בארץ." עד כאן דבריו הקדושים. המובן הוא, כח היצר עצום כל כך, אפילו שהיו בדור עם שופט, אבצן – בועז, אשר הי' מן המעולים והצדיקים שבהם, מן הראוי, לשאול בעצתו. בכל זאת היצר שכנע מי שהוא בעצמו אדם חשוב, התייעץ בעצמו והגיע למסקנא לערוק. (מחלה זו פושה בקרבינו כמחלה ממארת. רבים הם הנועצים ושומעים לדמות הניבט בפניהם בראי) הנה כי כן, קם לו האיש מבית לחם, איש חשוב, מורם מעם, אך עינו צרה בעניינם, ההיפך מברכת כהנים דלעיל, מכאן עד לסופו המר והנמהר הדרך היתה קצרה ביותר. יסוד היסודות של עם ישראל זה וקמת ועלית ושאלת והגידו לך. ועליך לקבל את הדברים ללא סיג אפילו אומרים לך על ימין שהוא שמאל. זה היסוד של קבלת התורה, לדעת לא לעשות דברים לפני ששאלו וקבלו תשובה. וגם לאחר קבלת התשובה לציית בלי סיבובי אגודל ופשעטלאך של הבל. זה מה שיוצא מדברי הגר"א, כדי לא להיות הפכפך צריך שיהיה מנהיג, שינהיג ע"פ עצת ה' שהיא היא לעולם תעמוד.

כי אל אשר תלכי אלך. מכאן אמרו רבותינו ז"ל גר שצא להתגייר מודיעים לו מקלת עונקים שאם צא לחזור צו יחזור שמתוך דברים של רות אתה למד שאמרה לה נעמי אסור לנו ללכת חוץ לתחום צצצת א"ל צאשך תלכי אלך, אסור לנו להתייחד נקבה עם זכר שאינה אישה אמרה לה צאשך תלכי אלך, עמנו מוצללים משאר עמים צקש מאות ושלש עשרה מאות עמך עמי, אסור לנו ע"א אלהיך אלהי, ארבע מיתות נמסרו לזית דין צאשך תמותי אמות, שני קברים נמסרו לזית דין אחד לנסקלין ונסרפיין ואחד לנהרגין ונחנקין אמרה לה וקם אקצר. רש"י מבאר את דברי חז"ל על ההתעקשות של רות לדבוק בעם ישראל, לכאורה זה מה שהאבן עזרא אומא על עמך עמי. לעולם לא אעזוב תורת ישראל וייחוד השם. לשם ירידה לסוף דעתה של אמה של מלכות נתבונן מעט בדברי המלבי"ם "כי אל אשר תלכי אלך ר"ל בל תחשוב כי תכלית הליכתי משונה מן תכלית הליכתך שאת הולכת לשם לבעבור דתך שתוכל לשמור מצות התלויות בארץ והתורה והמצוה ואני הולך רק בעבור השגת איזה תועלת, כי תכלית הליכתי הוא עצמו התכלית שאת הולכת אליו, וכן אל תחשבי שאני מקוה איזו הצלחה זמניית שאנשא לאיש עשיר וכדומה כי באשר תליני אליו, אליו כגר בארץ וכצדיקים שהעה"ז הוא אצלם רק כמלון אורחים, כי מגמת הליכתי הוא מצד כי עמך עמי ואלהיך אלהי, שכבר תפסתי תורת אלהיך ומנהגי בני עמך ואני כאחת מבני עמך". מהמקום והסיבות שאלימלך ברה, אלו הן בדיוק הסיבות שרות הולכת לארץ ישראל. לקיים את המצוות התלויות בארץ. שהם באים לאחד את כלל ישראל כאחד. בין האיש אשר הקב"ה ברכו בנחלה לבין האיש אשר מזכה נותנו בברכה. השיתוף בין מי שיודע ומכיר שהכל מאתו יתברך ואין גרגר אחד של חטה שצמח מעצמו, הכל מאת השי"ת. לבין האדם שענינו מורמות להשי"ת "מאין יבוא עזרי" והקב"ה צוה על השוע שלא יהיה ניכר לפני דל, ודווקא לאחר הפסוקים של חג שבועות בפרשת אמור הקב"ה הכתיב שוב את עניין מתנות העניים. זה בעצם הראיון שחג השבועות זה חג הביכורים. בתפיסה של כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, מי ירצה לאכול פרי הביכורים, הבעל הבית בעצמו. מי שבכוחו לתת את הפרי הראשון לזולתו, הרי הוא גיבור הכובש את יצרו. זאת ראתה

רות. לשם פניה מועדות. למקום שחיים עבור המחר הבלתי נודע. הנה לסיכום העניין דברי הגר"א מאירים כשמש, "היצר הרע דומה לזבוב ויושב בין ב' מפתחי הלב (ברכות סא א), ורוצה לומר, כי היצר הטוב אינו יועץ אלא למצוה, אבל היצר הרע משיאו לעבירות, ואם יראה שאינו יכול לו מפתחו לעשות מצוה מעוטף כמה עבירות] ועל דרך זה: יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומתחדש בו' (סוכה נב א), מתגבר – שיעשה עבירות, ומתחדש – היינו אם רואה שלא יפתה אותו לעבירה מחדש עליו לפתיהו במצוה ובזה מעטיף העבירה כדרך היצר]. והרוצה לבחון עת בא לידו המצוה אם הוא מיצר הרע או לא, יבחין בעת עשיית המצוה אם אבריו נעים ונדים בעת ההיא בזריזות לעשות המצוה, מסתמא היא מעצת יצר הרע, כי איך יוכל להיות שאיברי הגוף הכבדים, אשר מעפר יסודם וטבעם לילך אחר תאותם הגופני היורד למטה מטה כטבע העפר, יתלבשו רצון לעשות, אין זה כי אם עצת יצר הרע בכדי שילכד אחר כך ברשתו. ואם בתשיקות נפשו הפנימיות להתקרב אל עושהו במעשי המצות איברי הגוף כבדים ועצלים, אז נראה שמדרך הטבע הוא, ולכן נלבש היצר הרע באיברי הגוף ורוצה לעכבם מעשות המצוה, ועל זה גם כן בריש לקיש מתחלה כשנתכוון לעבירה רצו איברי הגוף, עד שאמרו במסכת בבא מציעא (פד א): ושוור לירדנא בכחו, וכיון שקיבל עליו עול תורה בעי למיהדר ולא יכול שכיון שמצד היצר טוב קבל עליו עול תורה לכן התחיל היצר לעכב ונעשו איברי הגוף כבדים. ואף כאן אינה יכולה לילך אחריה אף שהיא היתה בחורה ממנה, בלתי אמיץ בגוף ויגיעה רבה, אז ותחדל בו', למנוע אותה מהמצוות כי הכוונה מהצד הטוב הוא".

הוא אומר שכל הרצונות וההפצים צריכים להתרכז למאמץ לקיים מצוה על פי רצון השי"ת במצוה זו. להשיג תכליתה. לדעת שמכל מצווה אמור לצאת ייחוד שמו: אלו הביכורים שאנחנו צריכים להגיש להקב"ה. זה אמור להיות הנעשה ונשמע שלנו.

והנה בועז בא, כ"מ שנאמר והנה מורה דבר חלק, שזועז לא היה רגיל לבא אל השדה והיה גם זה מקרה חלק בהשגחת ה' שזועז בא מצית לחם, ויאמר לקולרים ה' עמכם, חז"ל אמרו שזועז ובית דינו תקנו שיהיו שואלים שלום חזרו בשם, והיה בעלת הסנהדרין כמ"ס בצרכות (דף סג) וכי תימא בועז מדעתא דנפשיה עבד וכו' כי אין להזכיר ש"ס לזכרה וכמ"ס בספרא (ויקרא סי' יד) ללא לימא לה' קרבן וכו', אך בראותם אז שהי' ציניהם גזל משפט ולדק וגם אל שופטיהם לא שמעו כמ"ס ויהי צימי שפוט השופטים, וכאשר נתמנה בועז לשופט תקן שיהיו שואלים שלום חזרו בשם, לקבוע בלכס כי ה' משמים משקיף עליהם ועל שלומם, ושלום הקבוץ משתתף עם השגחת ה' על ש' הנקרא שלום משתתף עם שלום חזרו בשם, לקבוע בלכס כי ה' משמים משקיף עליהם ועל שלומם, ושלום הקבוץ משתתף עם רעיהם ודרישת שלומם וטובתם, ועז"ל והנה בועז בא מצית לחם שמספר שנעשה דבר חלק בצית לחם צמוצ הזקנים שע"ז מורה מלת והנה, וזועז בא משם בדבר החלק שאמר לקולרים ה' עמכם, ועפ"ז הזכירו גם הם ש"ס שיצרכו ה', וכמ"ס ולא אמרו העוצרים ברכת ה' עליכם וכו' וכמ"ס פ"פ פ"ס. פתחנו בדברי המלבי"ם שמסביר היטיב מדוע בועז בא. אדם השרוי בלא אשה שרוי בלא ברכה. מדהים לראות שיש כאן חיפוש אחר ברכת ה'. הפתרון של הבית דין שכל יהודי יברך את חברו בשם, השובה מאד. רק כאשר יקלקלו המינים תקנה זו תתבטל. עד אז יש מקום להרבות ברכה על עם ישראל. אבל, לכאורה מה עניינה דווקא לקוצרים בשדהו, בא האבן עזרא לפשט, ה' עמכם. לעזור אחסם צעזר שהם עמלים: יברך ה'. שיתן ברכה בקליר. ללמדינו שהכל תלוי השגחה. גם הקציר צריכה את ברכת השי"ת. כאשר יהודי מקבל עליו עול מלכות שמים ועול מצוות הוא אומר ונתתי מטר ארצכם בעתו, ואספת דגניך ותירושך ויצהריך. הוא אומר, שהכל בא מהשי"ת ולכן יש להודות להקב"ה ולברך כל יהודי בשמו. ובכל זאת יש כאן ענין קצת יותר עמוק, מבאר הגר"א, ויאמר לקוצרים ה' עמכם – כי איתא בזוהר (בדומה לכך בצרכות ו' א) כל צי תרי לאזלי, שכינתא שריא ציניהון, והני מיליה לעסקן בדברי תורה, אבל אי לא עזרו כהקא יאות שכינתא סליק מציניהון, כמה דלית אומר: ולא יראה צך ערות דבר וצך מאחריך (דברים כג טו). וכן כאלו, שראה נערה ציניהם ואמר להם: היש ה' עמכם, רוצה לומר, שמה צאתם ליד מכסול על ידה ונסתלק השכינה מציניהם: ויאמרו לו יברך ה' – אשה כשרה ולנועה היא, וה' יברך אותך זה כי אתה לריך לאשה וראויה היא לך. הנה גדול הדור מיד עומד על המשמר ולא מוכן שיתהווה מצב של סילוק שכינה. אין זמן כדי להתפיף. יש לומר את הדברים באופן ברור. אכן, מיד ענו לו פועליו, השכינה בינינו ב"ה, אבל כדי שהשכינה תשרה עליך, צריכים את היסוד. איש ואישה שכינה ביניהם. לא די לברך בשמו, צריכים גם לעשות רצונו.